

RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA

OD TEORII DO PRAKTYKI

RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA

OD TEORII DO PRAKTYKI

Grzegorz Lew, Ewa Wanda Maruszewska, Piotr Szczypa

Recenzent: Prof. dr hab. Edward Nowak, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

© Copyright do wydania polskiego CeDeWu Sp. z o.o.
Wszelkie prawa zastrzeżone.

Zabronione jest kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie w jakimkolwiek celu oraz postaci bez pisemnej zgody Autorów i Wydawcy.

Wydawnictwo CeDeWu oraz Autorzy dołożyli wszelkich starań, aby treści zawarte w niniejszej publikacji były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak odpowiedzialności za ich wykorzystanie ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw autorskich oraz za skutki działań wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Zdjęcie (grafika) udostępnione dzięki: starline / Freepik

Projekt okładki: Agnieszka Natalia Bury

Redakcja i DTP: CeDeWu Sp. z o.o.

Wydanie I, Warszawa 2019

ISBN 978-83-8102-041-1

EAN 9788381020411

Wydawca: CeDeWu Sp. z o.o.

00-680 Warszawa, ul. Żurawia 47/49

e-mail: cedewu@cedewu.pl

Redakcja wydawnictwa: (48 22) 374 90 20 lub 22

Księgarnia Ekonomiczna

00-680 Warszawa, ul. Żurawia 47

Tel.: (48 22) 396 15 00... 01

Księgarnia Internetowa

www.cedewu.pl

Made in Poland

Spis treści

Wstęp.....	13
------------	----

Rozdział 1

Wprowadzenie do rachunkowości zarządczej.....	15
1.1. Definicja i typologia rachunkowości.....	15
1.2. Czy w każdym przedsiębiorstwie funkcjonuje rachunkowość zarządcza?	20
1.3. Dlaczego warto poznać rachunkowość zarządczą?	24
1.4. Czy rachunkowość finansowa i zarządcza mają obszary wspólne?	28
1.5. Zadania.....	32
1.6. Rozwiązania zadań.....	34
Literatura	34

Rozdział 2

Przedmiot i podmiot rachunkowości zarządczej	37
2.1. Przedmiot rachunkowości zarządczej – czyli czego oczekujemy od rachunkowości zarządczej	37
2.2. Typologia przedsiębiorstw.....	42
2.3. Rachunkowość zarządcza a wielkość przedsiębiorstwa	47
2.4. Rachunkowość zarządcza a rodzaj działalności przedsiębiorstwa.....	50
2.5. Zadania.....	53
2.6. Rozwiązania zadań.....	54
Literatura	54

Rozdział 3

Przychody w rachunkowości zarządczej	55
3.1. Przychody i pojęcia bliskoznaczne.....	55
3.2. Klasyfikacja przychodów w rachunkowości zarządczej.....	59
3.3. Pomiar przychodów	62
3.4. Zadania.....	67
3.5. Rozwiązania zadań.....	68
Literatura	69

Rozdział 4

Koszty w rachunkowości zarządczej	71
4.1. Koszty i pojęcia bliskoznaczne.....	71
4.2. Klasyfikacja kosztów w rachunkowości zarządczej.....	77
4.3. Pomiar, wycena i grupowanie kosztów.....	87
4.3. Zadania.....	95
4.5. Rozwiązania zadań.....	108
Literatura.....	114

Rozdział 5

Różne punkty widzenia kosztów	115
5.1. Obiekty kosztów.....	115
5.2. Zależność: działania – zasoby – koszty.....	121
5.3. Koszty a przepisy prawa.....	126
5.4. Prezentacja kosztów.....	128
5.5. Zadania.....	130
5.6. Rozwiązania zadań.....	134
Literatura.....	136

Rozdział 6

Rozliczanie i tradycyjna kalkulacja kosztów w przedsiębiorstwie	137
6.1. Przemieszczanie kosztów w przedsiębiorstwie.....	137
6.2. Rozliczenia międzyokresowe kosztów w rachunkowości zarządczej.....	141
6.3. Rozliczenie kosztów działalności pomocniczej.....	145
6.4. Rozliczenie kosztów wydziałowych.....	150
6.5. Istota i rodzaje kalkulacji kosztów.....	152
6.6. Tradycyjne rozwiązania kalkulacji kosztów.....	158
6.7. Rozliczenie nieprodukcyjnych kosztów pośrednich.....	176
6.8. Zadania.....	179
6.9. Rozwiązania zadań.....	182
Literatura.....	192

Rozdział 7

Rachunek kosztów w systemie rachunkowości przedsiębiorstw	193
7.1. Definicja i klasyfikacja rachunku kosztów.....	193
7.2. Rachunek kosztów w systemie rachunkowości finansowej.....	202

7.3. Rachunek kosztów w systemie rachunkowości zarządczej	207
7.4. Zadania	213
7.5. Rozwiązania zadań.....	215
Literatura	216

Rozdział 8

Zarządzanie procesowe w rachunkowości zarządczej	217
8.1. Procesy, działania, czynności, zasoby a obiekty kosztów	217
8.2. Wzajemne przyporządkowanie procesów i działań	225
8.3. Założenia kalkulacji w ramach rachunku kosztów działań	236
8.4. Zadania	241
8.5. Rozwiązania zadań.....	250
Literatura	255

Rozdział 9

Rachunek kosztów zmiennych	257
9.1. Koszty zmienne i koszty stałe	257
9.2. Wyodrębnienie kosztów zmiennych i stałych	265
9.3. Tradycyjny rachunek kosztów zmiennych	276
9.4. Wielostopniowy i wieloblokowy rachunek kosztów zmiennych.....	283
9.5. Wykorzystanie podziału kosztów na stałe i zmienne w procesach decyzyjnych	290
9.6. Zadania	308
9.7. Rozwiązania zadań.....	311
Literatura	317

Rozdział 10

Rachunek kosztów jakości.....	319
10.1. Jakość a koszty jakości	319
10.2. Klasyfikacja kosztów jakości	322
10.3. Wyodrębnienie i pomiar kosztów jakości	326
10.4. Procedura rachunku kosztów jakości	329
10.5. Zadania	334
10.6. Rozwiązania zadań.....	337
Literatura	338

Rozdział 11

Rachunek kosztów cyklu życia produktu	339
11.1. Koncepcja cyklu życia produktu	339
11.2. Rachunek kosztów i wyników cyklu życia produktu	344
11.3. Zadania	350
11.4. Rozwiązania zadań.....	351
Literatura	353

Rozdział 12

Rachunek kosztów docelowych.....	355
12.1. Koncepcja rachunku kosztów docelowych	355
12.2. Etapy rachunku kosztów docelowych.....	363
12.3. Analiza wartości w rachunku kosztów docelowych	370
12.4. Zadania	375
12.5. Rozwiązania zadań.....	378
Literatura	380

Rozdział 13

Rachunek kosztów ciągłego doskonalenia.....	381
13.1. Koncepcja rachunku kosztów ciągłego doskonalenia	381
13.2. Rola właściciela, menedżerów i szeregowych pracowników w rachunku kosztów ciągłego doskonalenia.....	384
13.3. „Szczupłe zarządzanie”	390
13.4. Zadania	397
13.5. Rozwiązania zadań.....	400
Literatura	401

Rozdział 14

Strategiczna karta wyników.....	403
14.1. Koncepcja strategicznej karty wyników.....	403
14.2. Mapowanie strategii	409
14.3. Mierniki w strategicznej karcie wyników	420
14.4. Perspektywy strategicznej karty wyników	425
14.5. Zadania	432
14.6. Rozwiązania zadań.....	433
Literatura	434

Rozdział 15

Rachunek kosztów klienta	437
15.1. Założenia rachunku kosztów klienta	437
15.2. Koszty klienta – klasyfikacja i pomiar	441
15.3. Koncepcje rachunku kosztów klienta	452
15.4. Zadania	465
15.5. Rozwiązania zadań.....	468
Literatura	471

Rozdział 16

Budżetowanie w przedsiębiorstwie	473
16.1. Definicja i klasyfikacja budżetów	473
16.2. Budżety operacyjne	485
16.2.1. Budżet sprzedaży towarów	487
16.2.2. Budżet zakupów towarów	497
16.2.3. Budżet zapasów (magazynowania).....	500
16.2.4. Budżet kosztów logistyki.....	501
16.2.5. Budżet kosztów sprzedaży	504
16.2.6. Budżet kosztów ogólnego zarządu.....	505
16.2.7. Budżet wyników ze sprzedaży	507
16.3. Budżety finansowe.....	508
16.3.1. Budżet wpływów i wydatków.....	509
16.3.2. Budżet bilansu (bilans <i>pro forma</i>)	512
16.3.3. Budżet wyniku finansowego (rachunek zysków i strat <i>pro forma</i>).....	513
16.3.4. Budżet przepływów pieniężnych (rachunek przepływów pieniężnych <i>pro forma</i>).....	514
16.4. Zadania	516
16.5. Rozwiązania zadań.....	517
Literatura	521

Rozdział 17

Rachunek kosztów apriorycznych	523
17.1. Istota i odmiany rachunku kosztów apriorycznych.....	523
17.2. Wyznaczanie kosztów apriorycznych	525
17.3. Odchylenia od kosztów postulowanych	527

17.4. Zadania	530
17.5. Rozwiązania zadań.....	535
Literatura	538

Rozdział 18

Rachunkowość zarządcza ośrodków odpowiedzialności	539
18.1. Założenia rachunkowości ośrodków odpowiedzialności	539
18.2. Klasyfikacja i wyodrębnianie ośrodków odpowiedzialności w przedsiębiorstwie.....	543
18.3. Rachunek odpowiedzialności za koszty	548
18.4. Rachunek odpowiedzialności za przychody	550
18.5. Rachunek odpowiedzialności za wyniki	552
18.6. Rachunek odpowiedzialności za inwestowanie.....	555
18.7. Wewnętrzne ceny rozliczeniowe (transferowe)	557
18.8. Zadania	561
18.9. Rozwiązania zadań.....	563
Literatura	568

Rozdział 19

Rachunkowość zarządcza w działalności projektowej.....	569
19.1. Działalność projektowa w praktyce przedsiębiorstw	569
19.2. Założenia rachunkowości działalności projektowej.....	574
19.3. Narzędzia rachunkowości zarządczej w działalności projektowej	577
19.4. Zadania	588
19.5. Rozwiązania zadań.....	592
Literatura	593

Rozdział 20

Wdrożenie rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwie.....	595
20.1. Globalne zasady rachunkowości zarządczej.....	595
20.2. Czynniki sukcesu w procesie wdrożenia i stosowania systemu rachunkowości zarządczej	602
20.3. Wymagania stawiane współczesnym specjalistom rachunkowości zarządczej	611
20.4. Zadania	617
20.5. Rozwiązania zadań.....	620
Literatura	620

Rozdział 21

Kierunki rozwoju rachunkowości zarządczej	623
21.1. Rachunkowość zarządcza w Polsce świetle literatury zagranicznej	623
21.2. Wyzwania dla rachunkowości zarządczej.....	630
21.3. Rachunkowość zarządcza w przedsiębiorstwach nieprowadzących ksiąg rachunkowych	636
21.4. Prezentacja informacji z zakresu rachunkowości zarządczej dla pokolenia Y i Z.....	638
21.5. Zadania	644
21.6. Rozwiązania zadań.....	645
Literatura	645
Informacja o autorach.....	649